

Розділ 8 -- «Обрізання Христа»

Кілька днів Маша не могла забути сон про Богородицю (у буквальному сенсі Богородиця перекладається як «богородиця народила Бога») і свою подорож по краях мук. Образи стражденного людства змушували її рясно плакати під час ранкових і нічних молитов. Під час молитов вона використовувала свою особливу Богородицю лестовку (розарій).

Лестовка (розарій) була поділена на 15 частин, і в кожній частині було десять тонких півдюйма завширшки пучків міцної чорної тканини. Кожну секцію відокремлювали від наступної більшим круглим пучком із вставленою круглою пробкою 3/8 дюйма, щоб зробити пучок міцним. Крихітні пробки також вставляли в менші 150 пучків, щоб надати їм міцнішого вигляду та зробити лівтовку міцний.

Замість того, щоб рахувати намистини, щоб відстежити встановлену кількість молитов на будь-який випадок, старообрядці використовували власноруч виготовлену лестовку (розарій) з товстого поліефірного волокна для виконання священного ритуалу багаторазової молитви.

На кінці лестовки (розарію) підвішувався декоративний дзвіночок трикутної форми з барвистої тканини; другий дзвін наче звисав з верхнього дзвона, і він був прихований угорі та видний унизу. Прикраса

у формі дзвона ніби нагадувала, що години закінчуються безперервним звуком молитви.

Молитва, яку читала Маша, перебираючи (перечистовуючи) свою лестовку лівою рукою і перехрестившись правою рукою, була молитвою до Богородиці:

**"Богородице Дево радуйся обрадованная Марія,
Господь с тобою, благословена ты в женах
и благословен плод чрева твоего,
яко родила еси Христа Спаса
Избавителя душам нашим."**

(Пресвята Богородице радісна Маріє,
Господь з Тобою. Благословенна Ти між жонами
і благословенний плід утроби Твоєї, що Ти народила Христа, Спаса,
Избавителя душ наших.)

Після паузи, щоб ковтнути повітря, Маша продовжила:

**"Достойно есть яко воистину, блажити тя Богородице
Присно блаженную и пренепорочную
и мать Бога нашего.
Честнейшую херувим,
и славнейшую воистину серафим,
Без истления Бога слова рождшую,
Сущую Богородицу величаем.
Слава, и ныне
Господи помилуй. Господи помилуй.
Господи благослови.
Господи Иисусе Христе сыне Божий
Молитв ради пречестыя твоего матере
Силою честнаго и животворящаго креста,
и святого ангела моего хранителя,
и всех ради святых,
Помилуй и спаси мя грешного
яко благ и человелюбец."**

(Всією правдою гідна ти нашої хвали, Завжди Благословенна і Діво Богородице, І Мати Бога нашого. Чесніші херувими, І преславні правдою

серафими, Нетлінний Бог-Слово народився, І справжню Богородицю возвеличуємо. Слава, нині і навіки Господи помилуй Господи помилуй Господи благослови нас Господь Ісус Христос Сину Божий Молитвами за всечеснішу твою матір Силою чесного і животворчого хреста І мою святу хранителю Ангеле, І ради всіх святих Помилуй і спаси мене грішного Бо Ти благий і Чоловіколюбчець.)

До того моменту, коли на стіні в юліанському календарі за старим стилем було написано 1 січня, Маша почала виходити зі свого стану. Вона відвернула свою увагу від похмурого стражденного світу, який уявляла собі уві сні. Вона знову посміхнулася, і важкий тягар смутку, який вона, здавалося, несла, спав з її плечей. Вона більше гралася з дітьми в будинку Андрія, а Параскеві допомагала готувати. Маша також почала говорити з Іваном про те, щоб навчити Миколу читати старослов'янською мовою, щоб він навчався на священних книгах.

— Іване, я маю тобі дещо сказати, — сказала Маша вранці 1 січня, коли вони сиділи біля каміна. Щойно вони закінчили службу в честь свята Обрізання Христового і в пам'ять святого Василія, великого грецького вчителя, який написав багато богослужбових книг, які старообрядці читали під час богослужінь. Вони були в хаті самі, бо Андрій пішов з Антипом ловити сталеголову, а діти гралися з Параскевою надворі.

— Що таке, любий? запитав Іван. Він підійшов ближче до Маші, обняв її і ніжно поплескав лівою рукою по животу. «Це щось про нашого іншого малюка?»

— Ні, ще рано для цього, — зауважила Маша. «У мене ще три місяці. Ось про Колю я хочу з тобою поговорити».

— А як же Коля? запитав Іван.

— Мені Коля казав, що ти навчиш його «Азбуці», а потім купиш машину і возиш його на ній катати, — сказала Маша одним рівним потоком.

«Азбуку учат, во всю избу кричат», — сказав Іван, цитуючи вивчене старе прислів'я. Він у задумі думав, як його дід Іов ще в Китаї навчив його читати старослов'янську мову. Він усе ще чув відлуння минулого, бо в його вухах чітко звучали назви початкових літер [аз, буки, веде] (а, б, в).

— Ви навчите його, як обіцяли, чи не так? запитала Маша. Вона твердо вирішила дотримати Івана до слова.

— Звичайно, — одразу відповів Іван. «Ми почнемо сьогодні. Який день може бути кращим, ніж свято».

Того ж дня після обіду семирічному Миколі показали його першу Азбуку (Букварний молитовник). «Азбука» була невеликою компактною книжечкою з 48 сторінок, її тонка форма 4 1/2 дюйма завширшки і 7 дюймів завдовжки була покрита тонкою темно-червоною палітуркою.

«Ти купиш гарну машину, коли я навчуся читати?» — спитав стурбований Микола. Він був зосереджений на тому, щоб їхати на передньому сидінні машини поруч із батьком.

«Так, я обіцяю купити гарну машину для нас обох», — поступився Іван. «І, можливо, якщо ти будеш хорошим хлопчиком і навчишся читати достатньо, щоб декламувати священні книги в церкві, я куплю тобі машину, коли ти будеш достатньо дорослим, щоб їздити».

«Скільки мені має бути років?» — запитав Микола з розплющеними очима.

«В Америці вам має бути 16 років, щоб отримати дозвіл на керування автомобілем», — з усмішкою на обличчі сказав Іван. Він спостерігав за нетерплячим виразом обличчя свого сина. «Тобі чекати лише 9 років», — жартівливо додав Іван.

«Не можу дочекатися», - сказав гіперактивний Микола.

— Та все ж про все, — сказав Іван, ставлячи перед Миколою «Азбуку». «Перехрестись, перш ніж відкривати будь-яку священну книгу. Пам'ятай, це буде твоя перша книга».

Слово книга Іван вживав у значенні свята книга. Будь-яку іншу книгу завжди називали зменшувальним словом -- книжечка.

Микола перехрестився, Іван теж. Потім Іван відкрив маленьку книжечку і пояснив червоний напис на заголовку.

— Червоні літери говорять, — почав Іван, — «Початкове повчання для всякого, хто хоче вивчати книги священних писань». Першою молитвою, яку ви повинні сказати, коли починаєте читати цю книгу, є: "В ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь". Після цього ви повинні помолитися: «Боже, дай мені допомогу і просвіти мене в цьому дослідженні».

Микола навчився повторювати молитви напам'ять. Потім йому показали тридцять шість літер, які склали стару мову, і його навчили, як промовляти назви кожної літери, які використовувалися як допомога для запам'ятовування назви та порядку кожної літери. Згодом його навчили читати кожну букву в поєднанні з одним із одинадцяти варіантів голосних. Потім була додана приголосна літера «р» (американська «г»), щоб навчити концепції змішування букв.

Микола більше години повторював усі літери та буквосполучення. Нарешті він зітхнув і показав, що втомився. Батько дав йому півгодинну перерву і час на перекус. Далі тривав тривалий процес святого виховання.

«Я прочитаю вам наступні слова та назви, які скорочуються в друку за допомогою знака, який ми називаємо «titla», який використовується над словом, коли його потрібно скоротити, щоб звільнити місце в рядку, або коли воно загальноживане слово», — пояснив Іван. «Здебільшого титла (знак скороченого слова) постійно використовується зі словами та іменами, які є святими і вживаються знову і знову, наприклад [Bg'] (Бог) і [Is'] (Isous).»

«А от у Богородиці немає того кумедного знака», — зауважив кмітливий студент, показуючи на скорочене [Бцз].

«Дуже добре, ти помітив різницю», - похвалив учитель. «Так, деякі слова, як-от «Богородиця», мають літеру ор, щоб показати, як це слово скорочується. Дві найчастіші літери, які використовуються поверх слів, це «D» (американське «d») і «с» (американське «s»). . Іноді також використовується «Т» (американське «t»)).

«Ти маєш на увазі таке слово з «с» («с»), — сказав Микола, вказуючи на слово [«Крт»] (хрест).

— Чудово, — аплодував Іван. «Це слово — крест (хрест). Боже, ти хороший учень. Думаю, мені буде приємно тебе вчити».

Кілька дітей Рібрових зібралися біля журнального столика в сімейній кімнаті й тихо слухали старослов'янську мову. Харитина спостерігала за показами Миколи. Прокопій стежив за пальцем учителя, який вказував на друковане слово.

— А тепер послухай святі слова, які потім треба буде запам'ятати, — сказав Іван.

— Усі ці слова! — роздратовано вигукнув Микола.

— Усього дві сторінки й кілька рядків на третій, — сказав Іван, перегортаючи сторінку й показуючи втомленому учневі, що його чекає.

— Це багато, — сказав Микола. Його обличчя почервоніло від розчарування, а на зовнішні куточки очей накопилися сльози.

— Запам'ятай машину, — умовляв батько. Він обійняв маленького сина і втішив його. «Ми будемо робити це обережно та повільно. Спочатку це буде важко, і вам доведеться підкоритися багатогодинному навчання, що означає менше часу для ігор; але згодом ти станеш сильнішими у святому слові. І навчишся читати святі слова для людей, коли вони приходять до церкви Богу молитися».

Микола уявив, що читає священні книги. У Бразилії він бачив хлопчика восьми років, який читав Псалтир. Він згадав хлопчачий голос, який співав слова царя Давида:

Блажен муж, иже нейдет на совет нечестивых, и на пути грешных не ста, и на седалищи губитель не седе. Но в законе господни воля его, и в законе его поучиться день и ночь. И будет яко древо сажено при исходящих вод, еже плод свой даст во время свое. И лист его не отпадет, и вся елика аще творит, успеет.

(Блаженна людина, що не ходить на раду безбожних, і не стоїть на дорозі грішників, і не сидить на місці глузливих. Але в Законі Господа його насолода, і в Законі Його він медитуйте вдень і вночі. І він буде, як дерево, посаджене над водними потоками, що приносить плід свій у свій час; його лист також не в'яне, і все, що він робить, матиме успіх.)

— Чого ти мрієш? — спитав стурбований батько, який побачив, що думка його сина відлетіла кудись у далечінь.

«Я якраз думав про те, щоб Іриной читав «Блажен муж», — зауважив Микола.

— Це теж навчишся читати, — прокоментував Іван. «Тепер повернемося до слів і назв із заголовком (знаком скороченої форми).» Іван почав читати довгий список святих слів та імен, які здавалися дитячим катехізисом у найуживаніших святих словах. Слова одночасно знайомили початківця з найважливішими скороченими священними словами і з релігійними уявленнями, які були основою старовірства. Слова були як ключі до духовного світу.

На першу букву «А» (А) були слова: ангел, ангельський, архангел, архангельський, апостол, апостольський.

Літера «Бе» (Б) мала: Бог, Божество, Богородиця, благословенна, благословення, блаженна.

Буква «В» (В) мала: Панство, Богоматір, Суверенітет, Воскресіння (неділя).

Буква «Ге» (Г): Господь Бог, правитель, державний чиновник, сер, леді.

Буква «D» (D): Дух, духовний, Давид, Богородиця, Незайманість, Душа, день.

Буква «E» («e»): субстанція / сутність, Євангеліє, євангеліст, єпископ, єпископат.

Буква «Ee» («ee»): Ізраїль, Ізраїльтянин, Ізус, Єрусалим.

Буква «K» (K): Хрест, Хрещення, Хреститель.

Літера 'L' (L): любитель мудрості, людина.

Буква «M» (M): мудрість, мудрість, милосердя / благодать, співчуття, милостиня / милосердя, молитва, мати, Марія, мученик, місяць, немовля.

Літера 'N' (N) : небо, небесний, наш, зараз / сьогодні.

Буква «O» (O): батько, батьківщина, батьківський.

Буква «Pe» (P): Всемудрий, Пресвятий, престол / вітар, преподобний, праведний / справедливий, пророк, предтеча, завжди.

Літера 'P' ('R'): Різдво / Різдво, Різдво.

Буква «S» (S): Святий, священник, сонце, серце, пристрасть, смерть, хвала, світло / лампа.

Буква «T» (T) : Трійця, тричі, тричі блаженна, тричі свята.

Буква «Y» («U»): вчитель, студент, школярка, учениця.

Буква «X» («kh»): Христос, Христос, Християнин.

Буква «Ц» («c»): король, королева, церква, королівство, королівський.

Літера "Ч" ('ch'): Людина / особа, людство, людина, честь, шанований, чесний.

оу́ченіє о́трокѡмъ

Слѡзи́ и́менъ по́ тѣла́мн .
А : **А**нѣлѣ анѣльскѣи арханѣлѣ
 арханѣльскѣи аплѣ апльскѣи .
Б : **Б**гѣ бжтвѣ бца блженѣ
 блженѣ блгть блговлгтнын .
В : **В**лака влчца влчество во
 скрнїе . **Г** : **Г**дѣ гдѣство
 гдарѣ гдннѣ гжа . **Д** : **Д**хѣ
 дховнын двдѣ двца двтво
 дша днѣ . **Е** : **Е**сттвѣ еуліе
 еулістѣ епкпѣ епкпство .
Ѳ : **Ѳ**нѣлѣ Ѳнѣльскѣи Ѳсѣ Ѳерлнмѣ .
К : **К**рѣтѣ крѣченїе крѣтѣ .
Л : **Л**юбомрѣ люскѣи .
М : **М**рѣ мрѣство млтѣ .

оу́ченіє

Млрдїе млтына млтва мтн
 мрїа мчнкѣ мцѣ млнцѣ .
Н : **Н**бо нбнын ншѣ ннѣ .
О : **О**цѣ очѣ очествоѣ
 оческѣ . **П** : **П**ремрѣство
 прѣтѣ прѣтолѣ прѣбенѣ прѣвнѣ
 пррѣкѣ прѣтеча прѣсѣ .
Р : **Р**жтвѣ ржтвенѣ .
С : **С**тѣ сщеникѣ слнце
 соце стѣртѣ смртѣ слва стѣлѣ .
Т : **Т**рѣца трѣченѣ трѣтѣ
 трѣтоѣ . **Ѵ** : **Ѵ**чтѣлѣ
 оу́чнкѣ оу́чнцы оу́чнческѣ .
Х : **Х**рѣтоѣ хрѣтовѣ хрѣтї
 ѣнннѣ . **Ц** : **Ц**рѣ црѣца

о́трокѡмъ

Црѣковѣ црѣтво црѣкїн .
Ч : **Ч**лѣкѣ члѣчѣ члѣческѣи
 чтѣ чтенѣ чтнын .

Поки Іван дочитав усі святі слова, навіть маленький дворічний Нестор заглядав у книжечку, де були записані всі чарівні слова сили. Усі дитячі вуха вбирали пісне звучання святих слів. Нестор намагався наслідувати деякі звуки, які чув. Діти сміялися, слухаючи, як Нестор намагався сказати «Царство», «Оа!

Навіть Іван сміявся разом з дітьми, бо відчув якесь комічне полегшення після всього серйозного навчання. Він схопив на руки Нестора, що сміявся, і кілька разів підкинув його вгору. Інші діти почали благати, щоб

їх теж підкинули. Іван, однак, міг лише покрутити інших дітей. Гра тривала кілька хвилин, як раптом Харитина почула, що до будинку під'їхала машина.

«Тятя приїхал» (тато прийшов додому), — скрикнула Харитина. Вона побігла до вікна вітальні подивитися.

Правда, Андрій Рібров і Антип Святогоров нарешті повернулися з риболовлі. Було вже темно, і дрібний дощ почав м'яко падати на землю. Було ще недостатньо холодно, щоб випав крижаний дощ. Температура коливалася близько 33 градусів.

— Ну, хлопці, — сказав Іван, виходячи до машини. — Що ти сьогодні зловив?

«У мене два гарних сталеголових, — гордо заявив Андрій, — самець і самка». Він діставав рибу з вантажівки автомобіля за зябра і підносив до плечей. Розмір риби від голови до хвоста становив близько 42 дюймів. Срібна луска відбивала світло веранди, коли Андрій гордо демонстрував свій улов.

— І що ти зловив? — запитав Іван, обернувшись до Антипа. Антип тримав кашкет на очах і не дивився Іванові в очі, а той спокійно відповів: «У мене був на зв'язку, але він пішов».

Маша і Параскева вийшли на вулицю подивитися на рибок. Взувшись і вдягнувшись у теплі пальта, пішли діти.

— Хто з вас, жінок, буде чистити рибу? — спитав Андрій, коли побачив двох жінок, які йшли подивитися на його призовий улов.

«Зловив, чистиш», — лаконічно відповіла дружина Параскева.

— Ну, Антип, — сказав Андрій своєму товаришу-рибалці, — ти йди додому, бери жінку й дітей, і приходь сьогодні ввечері на рибний обід. За нашим уставом (книгою правил) ми сьогодні можемо їсти рибу, тому будемо бенкетувати».

— Це звучить як чудова ідея, — сказав Антип. Він підбадьорився, коли подумав про смачний шматок риби, який буде їсти на вечерю. Він був

не проти порибалити з Андрієм, хоча знав, що Андрій кращий рибак, ніж він. Якщо він не зловив жодної риби, то принаймні знав, що Андрій поділиться зловленим.

Антип пішов додому, поки Андрій чистив рибу в гаражі. Хлопці спостерігали, як Андрій чистить кишки. Побачивши криваву сцену, Харитина закричала і повернулася в будинок, щоб допомогти матері накрити стіл.

Коли три родини нарешті зібралися разом, щоб поділитися рибою зі смаженою картоплею та овочами, надворі йшов дощ і температура опустилася нижче 30 градусів. Іван постійно підкладав у вогонь сухих полін. Діти довкола вогню колупали гілочками, які використовували для розпалювання.

Перед тим, як батьки з дітьми почали їсти, Андрій промовив молитву і всі перехрестилися. Він прочитав своє звичайне «Господи, помилуй» кілька разів, перш ніж проспівати кілька слів про святе свято, яке включало небесний хліб Христа, хліб, від якого кожен, хто їсть, не помре. Після молитви всі приступили до їжі. Запеченої в духовці риби був у всіх, крім Миколи та Харитини, які терпіти не могли запах і смак риби. Після пишної трапези родини збиралися біля вогнища, а Іван читав уривок з Азбуки (Букваря молитовника) на пам'ять святого Василія.

«Святий Василій (Василій) Великий, — читав Іван, — проходив через Антіохію і навчав учнів Ліванських, як мати духовну чистоту і тілесну безпристрасність. Він казав їм йти шляхом лагідності, мати рішучий голос. і побожне слово, щоб переконатися, що їжа та пиття були приємними, зберігати мовчання перед старшими та бути слухняними мудрим людям, виконувати свій обов'язок перед могутніми, виявляти нелицемірну любов до рівних собі та молодших, і розлучатися себе від злих тілесних людей».

Поки Іван продовжував читати моральні настанови святого Василія, Маша почала думати про майбутнє і про своє бажання мати власний будинок і господарство. Раніше вона говорила з Іваном про роботу в полі, де б вони могли знайти роботу, щоб вони могли накопичити достатньо грошей на будинок. Андрій розповідав їм про ягідники, на яких потрібно буде працювати, як тільки мине холодний січень. Маша

могла б допомогти принаймні протягом лютого місяця і, можливо, частину березня, якби вона почувалася достатньо сильною і новостворене життя в ній витримало навантаження важкої праці. Маша була сповнена рішучості побачити здійснення всіх своїх мрій на щедрій і процвітаючій землі Америки.

<http://wigowsky.com/fob/azbuka/az.htm>

Повна АЗБУКА, буквар церковнослов'янської мови

<http://wigowsky.com/fob/azbuka/Az5.jpg>

<http://wigowsky.com/fob/azbuka/Az6.jpg>

Листи з Азбуки

Ангел - - та інші слова Азбуки

Chapter 8 -- "Circumcision of Hristos (Christ)"

For several days Masha was unable to forget the dream she had of the Bogoroditsa (in the literal sense Bogoroditsa is translatable as "she who gave birth to God") and her trip through the regions of torment. The images of suffering humanity made her weep copious tears during her prayers in the morning hours and at night. She used her special Bogoroditsa lestovka (rosary) during her prayers.

The lestovka (rosary) was divided into 15 sections, and in each section were ten thin half-inch wide tufts of sturdy black fabric. Each section was partitioned off from the next section by a larger round tuft with a round 3/8" cork inserted to make the tuft firm. Tiny corks were also inserted into the smaller 150 tufts to give it a sturdy look and to make the lestovka (rosary) durable.

Instead of counting beads to keep track of a prescribed number of prayers for any occasion, the Old Believers used a hand-made lestovka (rosary) of thick polyester fiber to perform the sacred ritual of repetitious prayer.

A decorative triangular-shaped bell made of colorful cloth hung on the end of the lestovka (rosary); a second bell seemed to hang from the top bell, and it was hidden at the top and visible on the bottom. The bell-shaped decoration seemed to serve as a reminder that the hours were marked off by the continuous sound of prayer.

The prayer that Masha recited as she fingered (perechistovat') her lestovka with the left hand and crossed herself with the right hand was the prayer to the Bogoroditsa (Mother of God):

**"Богородице Дево радуйся обрадованная Мария,
Господь с тобою, благословена ты в женах
и благословен плод чрева твоего,
яко родила еси Христа Спаса
Избавителя душам нашим."**

(Holy Virgin Mother of God joyful Mary, The Lord is with you. Blessed are you among women And blessed is the fruit of thy womb As you gave birth to Hristos the Savior Redeemer of our souls.)

After a pause for a breath of air, Masha continued:

"Достойно есть яко воистину, блажити тя Богородице
Присно блаженную и пренепорочную
и мать Бога нашего.
Честнейшую херувим,
и славнейшую воистину серафим,
Без истления Бога слова рождшую,
Сущую Богородицу величаем.
Слава, и ныне
Господи помилуй. Господи помилуй.
Господи благослови.
Господи Исусе Христе сыне Божий
Молитв ради пречестыя твоего матере
Силою честнаго и животворящаго креста,
и святого ангела моего хранителя,
и всех ради святых,
Помилуй и спаси мя грешного
яко благ и человелюбец."

(Deserving in all truth are you of our praise Always Blessed and Virgin Bogoroditsa And Mother of our God. Most honorable cherubim, And most glorious in truth seraphim, The incorruptible God-the-Word is born And we exalt the true Bogoroditsa. Praise, now and forever. Lord, have mercy. Lord, have mercy. Lord, bless us. Lord Isous Hristos Son of God Prayers for the sake of your most honorable mother With the power of the honored and life-giving cross, And my holy guardian angel, And for the sake of all the saints Have Mercy and save me a sinner For you are good and a lover of humanity.)

By the time the old style Julian calendar on the wall said January 1, Masha began to come out of her daze. She turned her attention away from the gloomy suffering world that she had envisioned in her dream. She started to smile once again, and the heavy burden of sorrow that she seemed to carry fell off her shoulders. She played more with the children in Andrey's house, and she helped Paraskeva with the cooking. Masha also began to talk with Ivan about teaching Nikolai how to read Old Church Slavonic so that he would be educated in the holy books.

"Ivan, I have something to tell you," said Masha the morning of January the 1st as they sat around the fireplace. They had just finished the service in celebration of the Circumcision of Christ and in memorial also to St. Basil, the great Greek teacher who wrote a lot of the liturgical books that the Old Believers read during their services. They were alone in the house, for Andrey had gone fishing for steelhead with Antip, and the children were playing outside with Paraskeva.

"What is it, my dear?" asked Ivan. He slid closer to Masha and put his arm around her and gently patted her belly with his left hand. "Is it something about our other little one?"

"No, it's still too early for that," remarked Masha. "I have three more months to go. It's about Kolya that I want to talk to you about."

"What about Kolya?" asked Ivan.

"Kolya told me you would teach him the Azbuka (Primer), and then you would buy a car and take him for rides in it," said Masha in one steady stream.

"Azbuku uchat, vo vsyu izbu krichat" (They're learning the primer, and they're screaming it out throughout the hut), said Ivan, quoting an old proverb he had learned. He thought in reverie how his Grandfather Iov had taught him how to recite the Old Church Slavonic back in China. He could still hear the echoes of the past as the names of the beginning letters [az, buki, vedye] (a, b, c) sounded clearly in his ears.

"You will teach him as you promised, won't you?" asked Masha. She was determined to hold Ivan to his word.

"Of course," responded Ivan immediately. "We'll start today. What better day to start than a holyday."

That same day in the afternoon the seven-year-old Nikolai was shown his first Azbuka (Primer prayer book). The Azbuka was a small compact book of 48 pages, and its thin 4 1/2" wide by 7" long form was covered with a thin dark red cover.

"Will you buy a nice car when I learn to read?" asked the anxious Nikolai. He had his mind fixed on riding in the front seat of a car beside his dad.

"Yes, I promise to buy a nice car for both of us," conceded Ivan. "And maybe if you're a good boy and learn to read good enough to recite the holy books in church, I'll get you a car when you are old enough to drive."

"How old will I have to be?" asked Nikolai with his eyes wide open.

"In America you have to be 16 years old to get a permit to drive," said Ivan with a smile on his face. He was watching his son's eager expression on his face. "You only have 9 years to wait," added Ivan facetiously.

"I can't wait," said the hyper-active Nikolai.

"First things first, though," said Ivan as he placed the Azbuka (Primer) in front of Nikolai. "Cross yourself before you open any holy book. Remember, this will be your first book."

Ivan used the word kniga (book) to mean a holy book. Any other book was always referred to in a diminutive term -- knizhka (small book).

Nikolai crossed himself and so did Ivan. Then Ivan opened the tiny book and explained the red title lettering.

"The red letters say," began Ivan, "'Beginning instruction for any person who desires to study the books of holy writings.' Now the first prayer you must say when you begin to read this book is, 'In the name of the Father and the Son and the Holy Spirit. Amen.' After that you must pray, 'God, give me help and enlighten me in this study.' "

Nikolai learned to repeat the prayers by heart. Then he was shown the thirty-six letters that comprised the old language and he was taught how to recite the names of each letter, which were used as an aid to remembering the name and order of each letter. Afterwards, he was taught to read each letter in combination with one of the eleven vowel variations. Then a consonant letter "p" (American "r") was added to teach the concept of how to blend letters.

Nikolai kept repeating all the letters, and combinations of letters, for over one hour. Finally he sighed and indicated that he was tired. The father allowed him a half-hour break and time for a snack. Then the long process of holy education continued.

"I will read to you the following words and names that are shortened in print by the use of a sign we call a 'titla', which is used over a word when it needs to be shortened to make room in a line or when it's a commonly used word," explained Ivan. "Most of the time the titla (shortened-word sign) is used constantly with words and names that are holy and are used over and over, like [Bg'] (God) and [Is'] (Isous)."

"But the Bogoroditsa (Mother of God) doesn't have that funny sign," observed the astute student, pointing to the abbreviated [Btsz].

"Very good, you noticed the difference," commended the teacher. "Yes, some words like Bogoroditsa have a letter on top to show how the word is shortened. The two most frequent letters used on top of words are 'D' (American 'd') and 'c' (American 's'). Sometimes 'T' (American 't') is used, also."

"You mean like this word with the 'c' ('s') here," said Nikolai, pointing to the word ['Krt'] (cross).

"Excellent," applauded Ivan. "That word is krest (cross). My, you are a good student. I think I'm going to enjoy teaching you."

Several of the Ribrov children had gathered around the family room coffee table and were listening quietly to the reading of the Old Church Slavonic language. Haritina was watching Nikolai show-off. Prokopy was following the teacher's finger as it pointed to the printed word.

"Now listen to the holy words that you will need to memorize later," said Ivan.

"All those words!" exclaimed Nikolai with exasperation.

"It's only two pages and a few lines on the third page," said Ivan, turning the page and showing the tired student what lay in store for him.

"That's a lot," said Nikolai. His face turned red with frustration and tears began to well up on the outer corners of his eyes.

"Remember the car," said the coaxing father. He put his arms around his young son and comforted him. "We'll take it nice and slow. It will be hard at first, and you will have to submit to many hours of study, which means less time for play; but in the long run you will become strong in the holy word. And

you will learn how to read the holy words for the people when they come to church to pray to God."

Nikolai imagined himself reading the holy books. He had seen a boy about eight years of age reading the Psalter back in Brazil. He recalled the boyish voice chanting the words of King David:

Блажен муж, иже нейдет на совет нечестивых, и на пути грешных не ста, и на седалищи губитель не седе. Но в законе господни воля его, и в законе его поучиться день и ночь. И будет яко древо сажено при исходящих вод, еже плод свой дасть во время свое. И лист его не отпадет, и вся елика аще творит, успеет.

(Blessed is the man that walketh not in the counsel of the ungodly, nor standeth in the way of the sinners, nor sitteth in the seat of the scornful. But his delight is in the law of the Lord; and in his law doth he meditate day and night. And he shall be like a tree planted by the rivers of water, that bringeth forth his fruit in his season; his leaf also shall not wither; and whatsoever he doeth shall prosper.)

"What are you daydreaming about?" asked the perturbed father, who saw that his son's mind had wandered off somewhere into the distance.

"I was just thinking of Iriney reading 'Blazhen muzh' (Blessed is the man)," remarked Nikolai.

"You will learn to read that, too," commented Ivan. "Now, let's get back to the words and names with the titla (shortened-form sign)."

Ivan began reading the long list of holy words and names that seemed to be a children's catechism in the most frequently used holy words. The words simultaneously acquainted the beginner with the most important shortened holy words and with the religious ideas that were the foundation of the Old Belief. The words were like keys into a spiritual world.

For the first letter 'A' (A) were the words: angel, angelic, archangel, archangelic, apostle, apostolic.

The letter 'Be' (B) had: God, Godhead, Mother of God, blessed, consecrated, blessing, beatific.

The letter 'B' (V) had: Lordship, Our Lady, Sovereignty, Resurrection (Sunday).

The letter 'Ge' (G) : Lord God, rule, state official, sir, lady.

The letter 'D' (D) : Spirit, spiritual, David, Virgin, Virginité, Soul, day.

The letter 'E' ('ye') : Substance / essence, Gospel, evangelist, bishop, episcopate.

The letter 'Ee' ('ee') : Israel, Israelite, Isous, Jerusalem.

The letter 'K' (K) : Cross, Baptism, Baptizer.

The letter 'L' (L) : Lover of Wisdom, human.

The letter 'M' (M) : Wise, wisdom, mercy / grace, compassion, alms / charity, prayer, mother, Mary, martyr, month, infant.

The letter 'H' (N) : heaven / sky, heavenly, our, now / today.

The letter 'O' (O) : father, fatherland, fatherly.

The letter 'Pe' (P) : All-wise, most holy, throne / altar, reverend, righteous / just, prophet, forerunner, ever.

The letter 'P' ('R') : Christmas / nativity, of Christmas.

The letter 'C' (S) : Holy, priest, sun, heart, passion, death, praise, light / lamp.

The letter 'T' (T) : Trinity, triple, thrice blessed, thrice holy.

The letter 'Y' ('U') : Teacher, student, school-girls, scholarly.

The letter 'X' ('kh') : Hristos, of Hristos, Christian.

The letter 'Ts' ('ts') : King, Queen, Church, Kingdom, kingly.

The letter 'Ch' ('ch') : Man / person, humanity, human, honor, honored, honest.

By the time Ivan finished reading all the holy words, even little two-year-old Nestor was peering into the little book that contained all the magic words of power. All the children's ears were absorbing the chant-like sound of the holy words. Nestor tried to imitate some of the sounds he was hearing. The children laughed as they listened to Nestor try to say 'Tsarstvo' (Kingdom), "Oa! Oa!"

Even Ivan laughed with the children, for he felt a sort of comic relief after all the serious study. He grabbed the laughing Nestor into his arms and threw him up several times in the air. The other children started begging to be tossed up also. Ivan, however, could only manage to twirl the other children. The playfulness continued for several minutes, when all of a sudden Haritina heard a car drive up to the house.

"Tyatya priyehal" (Daddy came home), Haritina cried out. She ran to the living room window to look.

Sure enough, Andrey Ribrov and Antip Svyatogorov had finally returned from their fishing trip. It was already dark, and a fine drizzle began to fall gently to the earth. It wasn't cold enough yet to produce freezing rain. The temperature hovered around 33 degrees.

"Well, fellows," said Ivan as he walked out to the car. "What did you catch today?"

"I got two nice sized steelhead," proudly stated Andrey, "a male and a female." He picked the fish out of the truck of the car by the gills and held them up to his shoulders. The fish from head to tail measured about 42 inches. The silver scales reflected the porch light as Andrey proudly displayed his catch.

"And what did you catch?" asked Ivan as he turned to look at Antip. Antip kept his cap over his eyes and didn't look into Ivan's eyes as he calmly answered, "I had one on the line, but it got away."

Masha and Paraskeva came outdoors to look at the fish. The children followed after they had put on their shoes and warm coats.

"Which one of you women is going to clean the fish?" asked Andrey when he saw the two women coming to see his prize catch.

"You caught it, you clean it," answered his wife Paraskeva succinctly.

"Well, Antip," said Andrey to his fellow-fisherman, 'you go home and get your wife and children and come on over for a fish dinner tonight. According to our ustav (book of rules), we can eat fish today, so we're going to have us a feast."

"That sounds like a great idea," said Antip. He cheered up when he thought of the tasty piece of fish he would be eating for dinner. He didn't mind going fishing with Andrey, even though he knew Andrey was a better fisherman than he was. If he didn't catch any fish, at least he knew Andrey would share whatever he caught.

Antip went home while Andrey cleaned the fish in the garage. The boys watched Andrey clean out the guts. Haritina screamed at the sight of the bloody scene and went back inside the house to help her mother set the table.

When the three families finally gathered together to share the fish with the fried potatoes and vegetables, it was raining outside and the temperature had dropped below 30 degrees. Ivan kept adding dry logs to the fire. The children kept poking around the fire with little twigs that were used for kindling.

Before the parents and children started to eat, Andrey said a prayer and everyone crossed themselves. He recited his usual "Lord, have mercy" several times before he chanted some words about a holy feast, which included the heavenly bread of Hristos, the bread which everyone who eats of will never die. After the prayer, everyone began to eat. Everyone had a piece of oven-baked fish except Nikolai and Haritina, who couldn't stand the smell and taste of fish. After the sumptuous meal, the families gathered around the fire while Ivan read a section from the Azbuka (Primer prayer book) in memory of St. Basil.

"St. Vasily (Basil) the Great," read Ivan, "was going through Antioch and was teaching the disciples of Lebanon how to have spiritual purity and physical dispassion. He told them to follow the path of meekness, to have a determined voice and a devout word, to make sure the food and drink was

agreeable, to keep silence before elders and to be obedient to wise men, to perform one's duty to the powerful, to show unhypocritical love to one's equals and younger ones, and to separate oneself from the evil carnal people."

As Ivan continued reading the moral instructions of St. Basil, Masha started to think about the future and about her wish to own her own house and farm. She had talked with Ivan previously about working in the fields wherever they could find work so that they could save enough money for a house. Andrey had told them about berry fields that would need work on as soon as the cold month of January had passed. Masha would be able to help at least during the month of February and possibly part of March if she felt strong enough and the newly-formed life within her was able to stand the strain of hard work. Masha was determined to see all her dreams fulfilled in the bountiful and prosperous land of America.